

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Muusikaõpetaja õppekava

Jan Viileberg

**VIDEOTOE KASUTAMISE TULEMUSLIKKUS IMPROVISATSIOONI
ALGÕPPES KITARRIL**

Magistritöö

Juhendajad: vanemteadur Äli Leijen, Ph. D.

lektor Tuulike Kivestu, MA

Kaitsmisele lubatud

.....

Viljandi 2014

SISUKORD

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS	3
1. UURIMUSTÖÖ TEOREETILISED LÄHTEALUSED	5
1.1 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia	5
1.1.1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine hariduses	5
1.1.2 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutusvõimalused muusikaõpetuses	6
1.2. Videoõpe.....	8
1.2.1 Videoõpe reaalajas distantstilt.	8
1.2.2 Videoõpe – abimaterjal õppe efektiivsemaks läbiviimiseks	10
1.2.3 Videoõpe ja jazz-improvisatsioon	13
2. METOODIKA.....	15
2.1. Valim	15
2.2 Õppeprotsessi tutvustus.....	18
2.3. Andmete kogumine ja protseduur	20
2.4. Andmeanalüüs	21
3.TULEMUSED JA ARUTELU	22
3.1 Küsimustiku tulemused	22
3.2 Järeldused	29
KOKKUVÕTE	32
KASUTATUD MATERJAL.....	34
LISAD.....	36
Lisa 1. Juhend õpetajatele.....	36
Lisa 2. Küsimustik.....	39
Lisa 3. Küsimustiku vastuste koondtabelid	41
SUMMARY	47

SISSEJUHATUS

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng on olnud viimase paarikümne aasta jooksul väga kiire. Seda on märgata igas eluvaldkonnas. Noorele inimesele, kes kasvab selles keskkonnas, on tehnoloogia meie ümber elu igapäevane osa. Seetõttu peab ka pedagoogika ajaga kaasas käima ning kasutama ära IKT võimalusi õpilaste arengu suunamisel.

Video kvaliteetse salvestamise ja edastamise võimalused on samuti arenenud väga kiiresti ning muutunud kõigile lihtsasti kättesaadavaks. Youtube on saanud huviobjektiks teadlastele, uuritakse kuidas meelelahutusmeedia, mõjutab ühiskonda teadlikult ja alateadlikult. Julgustatakse õpetajaid rääkima õpilastele kui oluline on vaadelda tehnoloogilisi vahendeid kui vahendeid elukestvaks õppeks, mitte kui seadmeid, mis takistavad õppeprotsessi (Thompson 2007).

Jazz-improvisatsiooni õppes on audiosaatega noodid ja erinevad videokoolid juba pikka aega õpetajatele abiks. J.Abersold alustas juba 1967. aastal õppematerjalide sarja väljaandmist, mis koosneb tänaseks juba 133. õpikust, mis kõik sisaldavad ka kvaliteetseid saatepartiisid lugudele ja harjutustele. Ka videokooles on mitmed nimekad jazzmuusikud välja andnud. Üks *jazz-improvisatsiooni* tutvustav videokool on John McLaughlin'i, "This is the Way I Do It" (McLaughlin 2004), mis on väga põhjalik õppematerjal edasijõudnud *jazz-improvisatsioonihuvilistele* kitarristidele ja millest on oma tehniliste lahenduste poolest inspiratsiooni saanud ka käesoleva uuringu autor.

Uuringu eesmärgiks on välja selgitada, mil määral mõjutas videoõppematerjali kasutamine kolmkõlanootidel improviseerimise õppimise tulemuslikkust õpetajate hinnangul ning saada tagasisidet uuringu autori poolt välja töötatud ja uuringus kasutatud videoõppematerjali kohta.

Magistritöö koosneb kolmest peatükist.

Uurimistöö teoreetilises osas antakse ülevaade info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisest hariduses ja kitasamalt muusikaõpetuses. Samuti käsitletakse videoõppega seotud

uuringuid, nagu videoõpe reaalajas, disdantsilt ja tunni salvestamine. Teoreetilise osa viimane alapeatükk käsitleb *jazz*-improvisatsiooni ja videoõpet, mille lõpus esitatakse käesoleva uuringu uurimisküsimused. Teises peatükis antakse ülevaade valimist ja tutvustatakse õppeprotsessi, andmete kogumist ja protseduuri ning andmeanalüüsi. Kolmandas peatükis analüüsitakse vastustes esilekerkinud teemasid ning tuuakse välja uurimistöö järeldused.

1. UURIMUSTÖÖ TEOREETILISED LÄHTEALUSED

1.1 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

Käesolevas peatükis tutvustatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kasutamist hariduses ja muusikaõpetuses.

1.1.1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine hariduses

Põhikooli riiklik õppekava nõuab õpetajatelt nüüdisaegse ja mitmekesise õppemetoodika ja vahendite, sealhulgas ka audio- ja visuaalsete õppevahendite kasutamist (RÕK, 2011). Kool peab tagama, et kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid (sealsamas). Pädevustena on riiklikus õppekavas välja toodud, et I kooliastme lõpus (1. - 3. klass) peab õpilane oskama kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid. II kooliastme lõpus (4. - 6. klass) peab õpilane oskama kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste ja III kooliastme (7. - 9. klass) läbinuna peab õpilane suutma tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada (RÕK, 2011).

2012. aastal Tiigrihüppe Sihtasutuse poolt läbiviidud uuringu kohaselt on kõige aktiivsemalt IKT vahendeid kasutatud geograafia ja loodusõpetuse tundides (60%) ja kõige vähem kasutati kehalise kasvatuse tundides (12%) (Prei 2013). Samas peab märkima, et kõigis ainetes oli IKT vahendite kasutamine võrreldes varasema, 2010. aastal läbiviidud uuringuga tõusnud. Samadest uuringutest selgub, et vanemaealiste õpetajate hulgas (55 – 64 a.) on IKT vahendite kasutamine tõusnud 20% (sealsamas).

Infoühiskonnas võib IKT rakendamist vaadelda kui uuendust, mille omaksvõttu ja levikut

mõjutavad samad seaduspärasused, mis teisigi innovatsioone ühiskonnas (Lemberg 2007). Sõltuvalt innovatsiooniga kaasatulemise kiirusest võib jaotada inimesed gruppidesse: innovaatorid / initsiaatorid, esmased kaasatulijad, varajased kasutajad, hilised kaasatulijad / hilised kasutajad, mahajääjad (sealsamas).

Eelnevalt nimetatud uuringu kohaselt kasutab IKT vahendeid vähemalt pooltes tundides 56% õpetajatest. 44% vastasid, et kasutavad vähem kui pooltes tundides või mitte kunagi. 2010. aastal läbiviidud uuringus olid protsendid täpselt vastupidised (Prei, 2013). Seega võib öelda, et kasutusaktiivsus on tõusuteel, aga arenguruumi veel on.

1.1.2 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutusvõimalused muusikaõpetuses

Eelmises peatükis kirjeldatust selgus, et riiklik õppekava näeb ette erinevate IKT vahendite kasutamise. 2012. aastal Tiigrihüppe Sihtasutuse poolt läbiviidud uuringu kohaselt kasutab muusikaõpetuse tunnis IKT vahendeid 43% õpetajatest (Prei 2013). Järgnevalt tooksin välja mõned võimalused, mida saab muusikaõpetuses edukalt ära kasutada.

Kõige tavapärasem on muusika kuulamine ja kontsertide või õppefilmide vaatamine. Tänapäeval on klassiruumides enamasti projektor ja audiosüsteem, mis võimaldab arvutiheli ja pildi suurema auditooriumi ette tuua. Individuaaltundide puhul piisab lihtsalt arvutist. *Youtube* valik on suur, aga esituste kvaliteet väga erinev, alates kodus salvestatud amatöörvideost, kuni maailmaklassi esituseni. Õpetajal tuleks teha kriitiline valik. Lisaks *youtube'ile* on veel palju erinevaid muusikakuulamise võimalusi, nimetaks siinkohal Spotify ja prantsuskeelse, aga väga lihtsalt kasutatav <http://www.musicme.com>.

Tihti tekib muusika- või kitsamalt instrumendiõpetajal vajadus laulu või pilliloo saatepartii järele. Üks võimalus on see salvestada, mis tänapäeval enam kuigi keeruline pole, aga lihtsam viis on kasutada spetsiaalseid saatekujunduse programme. Windows'i ja OSX'i platvormidel töötav "Band in the Box" ning OSX'i, iPad 'i ja iPhone'i rakendus "iReal b". Programmid on odavad ja nende tööpõhimõte on selles, et genereerida sisestatud harmooniale ja valitud stiilile vastav saade.

Kui programmi genereeritud saade tundub mitte nii dünaamiline ja stiilipuhas, kui muusikute poolt salvestatu, on võimalus kasutada J.Abersoldi poolt aastatel 1967 – 2013 välja antud mahukat õppematerjalide sarja, mis koosneb tänaseks juba 133. õpikust, mis kõik sisaldavad ka kvaliteetseid saatepartiisid lugudele ja harjutustele. Õppeotstarbel kasutamiseks on see materjal väga hea.

Noodigraafikas on tasuliste programmide (Sibelius, Finale) kõrvale tekkinud ka vabavarana saada olev Musescore. Võrreldes Sibeliuse ja Finalega ei ole Musescore nii põhjalik, aga põhilise ülesande, milleks on nootide kirjapanek noodijoonestikule ja kirja pandu esitamine ning noodi printimine erinevates formaatides, täidab programm edukalt ära.

Paljudes koolides on õpilastel õppetöös võimalik kasutada tahvelarvuteid. Ka selles vallas on välja arendatud mitmeid rakendusi, mis aitavad muusikatundi põnevamaks muuta.

Rakendused iPad'ile:

- Rockmate – võimaldab virtuaalsete instrumentidega musitseerida, saab erinevaid instrumente koos mängida. Annab võimaluse mitmel õpilasel ühe iPad'iga musitseerimiseks.
- Thumb Jam – võimaldab näpuliigutusega helikõrgusi muuta, Saab muuta virtuaalsete instrumentide tämbreid ja salvesteda mitu partiid üksteise peale, seda pidevalt korrates (*loop'imine*).
- Notion – noodistusprogramm iPad'ile.
- Audiobus – võimaldab erinevaid iPad'i rakendusi koos kasutada. Virtuaalne mikser.
- Bebot – sõrme iPad'il liigutades muutub helikõrgus.
- Sounddrop – langevatele pallikestele sõrmega iPad'i ekraanil takistusi ette tõmmates tekivad erinevad heli- ja rütmimustrid.
- Garage Band – tarkvara, mis on kättesaadav nii iPad'ile, kui ka OSX platvormiga arvutitele. Tegemist on lihtsasti kasutatava salvestustarkvaraga, milles on ka virtuaalinstrumentide kasutusvõimalus.

Selgub, et IKT võimalusi tunni huvitavamaks ja kaasaegsemaks muutmiseks on mitmeid. Paljud rakendused ei nõua eelnevaid muusikalisi teadmisi ja neid saab kasutada loovuse arendamiseks, mis võib olla heaks võimaluseks muusikalise ande väljaselgitamisel. Tulevikus võiks näiteks

Beboti või meõne muu rakendusega esitatud omaloominguline pala, olla üheks muusikakooli sisseastumiskatse elemendiks.

IKT peatüki võib kokku võtta Marju Lauristin sõnadega, kelle arvates infotehnoloogia on teadmusühiskonna infrastruktuuri oluline kujundaja, võimaldades suurt teabehulkade tootmist, kiiret levikut, piiramatut jagamist ja koosloomist/kasutamist. Infotehnoloogiale tuginev haridus ei ole arvutiõpe (ta kujundab ja toetub arvutipädevustele nii nagu traditsiooniline kool kujundab ja toetub kirjaoskusele), mille eesmärgiks on infotehnoloogiliste võimaluste rakendamine inimese analüüsi- ja loomevõime suurendamiseks, et tulemuslikult kasutada ja täiendada ühiskonna teabevaramut (teadust, kultuuri, sotsiaalset ja individuaalset kogemust) (Lauristin 2010).

1.2. Videoõpe

Käesolev peatükk keskendub video kasutamise erinevatele võimalustele muusikaõppes.

1.2.1 Videoõpe reaalajas distantsilt.

Muutuvas maailmas on oluline, et ka pilliõpe suudaks ajaga kaasas käia ja kõiki uusi tehnoloogilisi vahendeid õppetöös ära kasutada. Tänapäeval on tavaline, et internetis suheldakse reaalajas kauge vahemaa tagant. Millised võimalused avanevad sellega seoses muusikaõpetuses?

Muusikas mängib olulist rolli praktiline treening, ja individuaalõpet peetakse põhiliseks oskuste omandamisel ja õpetamisel. Viimasel ajal on ka erinevad gruppiõppevormid päevakorda tõusnud ja diskussioon mõlema õppevormi positiivsete ja negatiivsete külged üle käib. Ka TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias on kaks bakalaaurusetööd grupiõppe teemal kaitstud, kus leiti, et grupiõpe instrumendiõppes on kasulik, aga leiab kogenud pedagoogides vastuseisu, mille põhjuseks toodi arvamus, et “muusikakooli eesmärgiks on pillimängule tugev süvamuusikaline aluspõhi tekitada ja parimad edasi õppima suunata” (Mäe 2011).

Nii individuaal- kui grupiõppes jääb pilliõppes üheks põhielemendiks side õpetaja ja õpilas(t)e vahel.

Tänapäeval, kus muusikastiile on palju ja need on pidevas muutumises, on oluline, et info liiguks kiiresti. Pilliõpetuse seisukohalt, kus on tegemist nii õelda meistri ja õpilasega, peaks see suhtlus olema hea tulemuse saavutamiseks üsna vahetu. Siit tekibki küsimus, kas seda suhtlust on võimalik teostada distantstilt? Tänapäeval ei ole interneti teel suhtlemises midagi uut, see on juba igapäeva elu osa, aga muusikaõpetuse seisukohast oleks vaja, et viivitus (*latency*), mis andmete ülekandmisel tekib, oleks võimalikult väike.

Juba 1990. aastal tehti esimesi katsetusi, kus püüti muusikapala edastada Sydneyst Armidassele. Esimestes katsetes pettuti, kuna ühendus oli aeglane, ebakindel ja kallis (Landcaster 2007). Kuid hilisemad arengud interaktiivsest muusikast näitavad loomingulist aktiivsust reaalajas mistahes asukohtades. Helilooja William Duckworth kirjeldab oma interaktiivset kompositsiooni katedraalis kui "peaaegu mõeldamatut, ja kindlasti füüsiliselt võimatut, vaid kümnekond aastat tagasi" (Duckworth 2000). Veebipõhine muusika on kättesaadav kõigile, see näitab tehnoloogiale juurdepääsu laiemale publikule.

McGill University Kanadas arendas ja töötas välja Interneti-protokolli, mis pakkus tulemuslikku viiuli duetti, mis esitati aastal 2001. Eraldatuna mitme kilomeetri kaugusele, suutsid kaks mängijat kuulda teineteist "peaaegu reaalajas", umbes 20 ms viivitusega, mis võimaldas neil sünkroniseerida oma mängu justkui seisaks koos samal laval (Landcaster 2007).

Videokonverentsi tehnoloogia annab võimaluse muusika õppeasutustele tegeleda mõnede nende kaasaegsete väljakutsetega: soodustades suuremat liikuvust õppejõududele ja üliõpilastele, juurdepääsu võimaldamine õpilastele kolmanda astme koolituse eel, ajal ja pärast selle lõppu ning suurendab võimalusi institutsioonide rahvusvaheliseks koostööks.

Videokonverentsi tehnoloogia suur pooldaja on viiuldaja Pinchas Zuckermani, kes säilitab tehnoloogia abil kontakti oma õpilastega Manhattan School of Music, kui peab kohustuste tõttu eemal viibima ja osaleb ka meistrikursustel teistes asutustes.

„Näen sõrmestust lähedalt, analüüsin probleemi ja seejärel saadan need sõrmestused ja poogendused elava graafikana tagasi. See annab õpilasele [...] järelkontrolli võimaluse. See ei ole ainult ühekordne asi, sest õppetundi saab vaadata, kui see on läbi, ja mitu nädalat toimunud tunni juurde saan tagasi tulla ja näha, kas ja kuidas tema mäng on paranenud (Cary, 1994).”

Mark Walton käivitas Sidney konservatooriumis videokonverentsi õppe projekti 2000. aastal. Tema sõnul on tehnoloogia loomine lihtne osa, õpetajate kaasamine protsessi on tunduvalt raskem.

Suurim väljakutse on üle saamine traditsioonilisest mõtteviisi või "mõistuse" tulemüürist. Õpetajad peavad kohandama oma kursust. Videoülekanne võimaldab suuremat mitmekesisust muusika koolituses, mis annab järgmise põlvkonna muusikutele võimaluse valmistuda professionaalseks tulevikuks. See võimaldab paindlikult liikuda tulemüüris, mis kaitseb traditsioonilist stiili (Landcaster 2007).

Ka TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias avati hiljuti koostöös Tartu Ülikooli ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga didaktika keskus, mis asub Viljandi Muusikakoolis ja sisaldab lisaks muusikainstrumentidele ka Polycom RealPresence Desktop videokonverentsi süsteemi. Andmete ülekande hilinemist (*latency*) väärtust autor firma kodulehelt ei leidnud, küll oli mainitud, et tegemist on *low-latency* süsteemiga. Need võimalused väärivad kindlasti ka õpitubade läbiviimise ja koosmusitseerimise katsetamist distantsilt.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et videoõpe reaajas distantsilt, pakub lisaväärtust pilliõppes. Õpitoad, kohtumised erinevate muusikutega ja pillitunnid leiavad aset olukordades, kus füüsiline kohalolek pole võimalik. Teine positiivne moment on ülekande jäädvustamine videosalvestuse näol.

1.2.2 Videoõpe – abimaterjal õppe efektiivsemaks läbiviimiseks

Nagu eelnevas peatükis juba märgiti, on võimalik videokonverentsi teel teostatud õppetundi salvestada. Ka kohapeal toimuvat tundi on mõistlik aeg-ajalt pedagoogilistel eesmärkidel salvestada. Õpilased saavad vaadata oma lindistusi ja analüüsida ennast audio ja video vahendusel.

Visuaalne info võetakse vastu kiiremini, kui verbaalsele teel edastatud info. Leppiku poolt läbiviidud uuringu tulemused näitasid, et visualiseerimine avaldab positiivset mõju eelkõige väheste võimete ja nõrgema õppeedukusega õpilasgruppidele (Leppik 1992).

Anderson & Ellis on kirjeldanud videosalvestuse erinevaid elemente ja strateegiaid kuidas videosalvestusi edukalt kasutada:

- Video aeglustamine võib osutuda kasulikuks, kuna näitab mehhaanilisi liikumisi, mida kiiresti vaadates ei saa tuvastada.
- Võimalus teha paus ja kerida edasi või tagasi, aitab analüüsida ja vajadusel korrigeerida tehnikat.
- Ekraani kaheks jaotamine, mis võimaldab jälgida samaegselt kahe õpilase duetti või vaadata mängutehnikat erinevate nurkade alt.
- On kasulik kaasata huvigruppe, et saada tagasisidet ja täpsustada järkevaid versioone õppevideost.
- Videokonverentsi süsteem võib olla kasulik demonstreerimaks mängutehnikat ja saades koheselt tagasisidet õpetajalt.
- Veebipõhised õppevideo failid võimaldavad õpetajal kergesti uuendada või täpsustada õppevideosid ning internet pakub suurel hulgal lisaks täiendavat materjali.
- On mõistlik vältida kõrvalist materjali, nagu üleliigsed eriefektid ja video pealkirjad, mis võivad osutuda liiga väikeseks või mitte fookusseerituks väiksemaks komprimeeritud ja internetti laetud videoteks (Anderson, Ellis 2005).

Leijen, Lam, Wildschut, Simons ja Admiraal tegid juhtumiuuringu kus video-õppe keskkonda DiViDU, kasutati õpilastele tantsu õpetamiseks. Vaatamine ja eneseanalüüsimine video vahendusel osutus väga edukaks balletitundides, kuna see aitas õpilastel saada täpselt ja üksikasjalikult infot enda kohta (Leijen jt. 2009).

Choi ja Johnsoni poolt läbiviidud uuringust selgus, et õppevideo kasutamine õppeprotsessis võib tõsta õpilaste motivatsiooni ja kõita paremini tähelepanu teema käsitlemisel (Choi ja Johnson 2005).

Üheks kättesaadavamaks ja lihtsasti kasutatavaks keskkonnaks, mis võimaldab video üleslaadimist on *youtube*, mis alates selle loomisest aastal 2005, on kasvanud hüppeliselt. Koos teiste sotsiaalmeediatega, esitab see poliitiline, sotsiaalne ja kultuuriline keskkond väljakutseid ja võimalusi õpetajatele, tarbijatele ning teadlastele (Burgess ja Green 2009). Koos amatöörvideote pideva kasvuga, mis on postitatud veebilehele *youtube*, on märgata nihet tarbijate juurdepääsus

digitaalsetele tehnoloogiatele, mis võimaldab inimestel aktiivselt osaleda selle sisu loomises ja ringluses (Jenkins 2006).

Youtube on saanud huviobjektiks teadlastele, uuritakse kuidas meelelahutusmeedia, mõjutab ühiskonda teadlikult ja alateadlikult. Julgustatakse õpetajaid rääkima õpilastele kui oluline on vaadelda tehnoloogilisi vahendeid kui vahendeid elukestvaks õppeks, mitte kui seadmeid, mis takistavad õppeprotsessi (Thompson 2007).

Rudolph ja Frankel leidsid, et *online* instrumentaal- ja vokaalmuusika tunnid, mis on postitatud *youtube'i*, võivad suurendada õpilaste muusikalist arusaamist, "eriti olukordades, kus geograafilise või sotsiaal-majanduslike piirangute tõttu sobiva juhendaja leidmine on raskendatud" (Rudolph, Frankel 2009).

Kruse ja Vebeln uurisid Põhja-Ameerika traditsioonilise rahvamuusika instrumentaallugusid, viidates videodele viiel veebilehel: banjo (www.banjohangout.com), viiul (www.fiddlehangout.com), kitarr (www.flatpickerhangout.com), mandoliin (www.mandolincafe.com) ja (www.youtube.com). Analüüsiti nende pedagoogilist ja muusikalist sisu. Uurimuses analüüsiti video kestust, õpetaja jutu sagedust, kordamiste hulka, improvisatsiooni julgustamist. Uuringu tulemused näitasid, et enamasti oli õppevideote sisu keskendunud tehnikale, mis sisaldasid poogna hoidu, sõrmede paigutust, rühti, mediaatori tehnikaid ning vasaku käe legatotehnikaid ja skaala näiteid. Banjo õppetunnides keskendutakse alati mingisugusele tehnikale, eriti sõrmede osavuse treenimisele. Teooriat ja meloodiat käsitleti ka sageli. Viiul ja mandoliin videod kaldusid meloodia õpetamisele, kusjuures banjo ja kitarr videod keskendusid harmoonia õpetamisele. See trend on seletatav asjaoluga, et need instrumendid on tavaliselt kas meloodia- või harmooniainstrumentideks. Mõned videod sisaldasid ka improvisatsiooni võimaluste näiteid. Kitarr ja banjo õpetajad olid ainsad, kes võtsid arutluse alla just selle muusikalise väljenduse aspekti. Lisaks sellele sisaldasid kitarr videod hulgaliselt täiendavat materjali vaatajatele ja banjo instruktorid aga rikasid videosid filosoofilise mõtteviisiga, kuidas läheneda banjo mängimisele. See õpetas õiget tunnet saavutama vaatajal jätkata autentset traditsiooni banjo mängimisel (Kruse ja Vebeln 2012).

Kokkuvõtteks võib öelda, et internet pakub palju võimalusi videoõppematerjalide kasutamiseks. Õpetaja ülesandeks on neid kriitiliselt hinnata ja kasutada õppetöö ühe osana. Tänapäeva tehniliste vahendite areng on kiire ja hea kvaliteediga video valmistamise vahendid kõigile kättesaadavad, mis võimaldavad õpetajatel vajalikud õppematerjalid ise valmistada ja interneti võimalusi kasutades õpilastele lihtsasti kättesaadavaks muuta.

1.2.3 Videoõpe ja jazz-improvisatsioon

Improvisatsiooni seostatakse spontaanse tegevusega, mis sünnib kohapeal ja on kordumatu. Kuna improvisatsiooni käsitusi on mitmeid, siis vaatleme antud peatükis *jazz*-improvisatsiooni, mis sarnaneb oma olemuselt keele õppimisega ja seega saab video poolt pakutavaid võimalusi edukalt ära kasutada.

Virgo Sillamaa kirjutab oma magistritöös, et “*jazz*- improvisatsioon toetub harmoonilisele struktuurile ning teatavatele meloodilistele ja rütmilistele võtetele. Improviseerija peab teadma, millised laadid vastavad millistele akordidele, see moodustab esmase materjalibaasi. Edasi õpitakse tüüpharmonia järgnevusi, mille hulgas troonib põhilisena kadents II-V-I, ning rütmilise fraseerimise aluseid. Esimesed õpiaastad mööduvad selle materjalibaasi kinnistamisel ning meistrite improvisatsioonide põhjal sõnavara omandamisel” (Sillamaa 2012). Seega on videoõppe üks võimalus kuulata ja vaadata meistrite salvestusi ja püüda järele mängida, et “sõnavara” omandada. Teine võimalus on uurida videokoolet, kus õpetajad, sageli tunnustatud muusikud-improvisaatorid, selgitavad *jazz*-improvisatsiooni teooriat ja näitavad praktiliselt ette erinevaid harjutusi.

Üheks esimeseks selles vallas on John Scofieldi 1983. aastal välja antud videokool “On Improvisation”, kus autor tutvustab auditooriumi ees *jazz*-improvisatsiooni teooriat ja illustreerib seda praktiliste harjutustega ja näidetega. Rõhk on suunatud erinevatele laadidele ja nende sobivusele akordidega (Scofield 1983).

Teine viis, videokooli ülesehituseks, mida väga palju kasutatakse, on dialoog, kus kaks inimest, kellest üks on nimekas muusik, vestlevad omavahel muusikast ja demonstreerivad erinevaid mänguvõtteid. Sellisel viisil on üles ehitatud näiteks 1993. aastal välja antud John Scofieldi videokool “Jazz-Funk Guitar” (Scofield 1993).

John McLaughlin andis 2004. aastal välja põhjaliku videokooli “This is the Way I Do It”, mis on mõeldud eelkõige edasijõudnud *jazz*-improvisatsioonihuvilisele kitarristile. Autor tutvustab ja demonstreerib erinevates peatükkides *jazz*-improvisatsiooni elemente, millele järgneb läbivõetud materjali rakendamine lihtsama ja keerukama improvisatsiooni näol. Sellele järgneb improvisatsiooni analüüs ja peatüki lõpus on saatepõhi, millega saab õppija õpitud oskusi harjutada (McLaughlin 2004).

Ideed mõnede tehniliste nüansside kohta, nagu video all reaalajas liikuv noodipilt ja ka saatepõhi harjutamise jaoks, on käesoleva uuringu autor saanud just eelpoolkirjeldatud J.McLaughlini videokoolist.

Toetudes Landcasteri, Kruse ja Vebeln jt. uuringutele videoõppe kohta ning McLaughlini videokooli tehnilistele lahendustele ja ideedele, töötas uuringu autor välja videoõppematerjali kolmkõlanootidel improvisatsiooni õppimiseks kitarril.

Empiirilise uuringu käigus otsitakse vastuseid küsimustele:

1. Millised on õpetajate hinnangud improvisatsiooni õppele kolmkõlanootidel videotoe kontekstis?
2. Kas videotugi mõjutab õpetajate hinnangul kolmkõlanootidel improvisatsiooniõppe tulemusi?

2. METOODIKA

Peatükk on jaotatud neljaks alaosaks. Esmalt annan ülevaate valimist, teiseks kirjeldan videoõppematerjali, selle rakendamise põhimõtteid. Kolmandas osas tutvustan andmekogumist ja protseduuri ning neljandas osas andmeanalüüsi.

2.1. Valim

Teadusuuringutes on valimi koostamise meetodideks tõenäosuslik (*probability sampling*) ja mittetõenäosuslik (*nonprobability sampling*) valim. (Õunapuu, 2008) Tõenäosuslike valimite (*probability sampling*) aluseks on statistiline tõenäosusteooria, mis näitab matemaatiliselt populatsiooni liikme valimisse sattumist, kui neid sealt võtta juhuslikult. (Õunapuu, 2012). Kvalitatiivse uurimuse, mittetõenäosusliku valimi (*nonprobability sampling*) moodustamine pole nii formaliseeritud. Valimi koostamise juhised keskenduvad peamiselt kättesaadavuse või ettekavatsetuse korraldamisele (sealsamas).

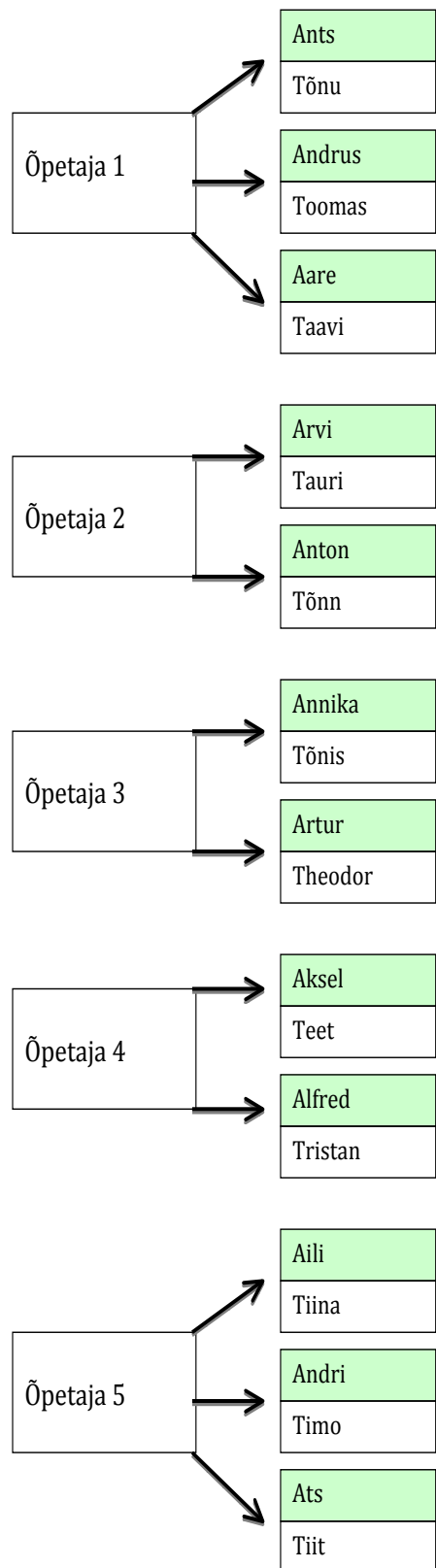
Käesolevas uuringus on kasutatud mittetõenäosuslikku mugavusvalimit (*convenience sampling*). Mugavusvalimi koostamisel lähtutakse lihtsa kättesaadavuse, leitavuse või uuritavate koostöövalmiduse põhimõttest. Valimit kasutatakse mõnikord esialgsete uurimisandmete saamiseks pilootuurimustes (Õunapuu, 2012). Käesolevat uuringut võib käsitleda piloot-uuringuna, mille raames uurja testib improvisatsiooni algõpetuse metoodikat. Õppematerjali töötas uurija ise välja ja seda pole varem õppetöös praktiseeritud.

Uurija valis välja kuus õpetajat, kellel paluti teha valik oma õpilaste seast, et antud uuringu aluseks oleva videoõppematerjaliga tööle asuda. Võimalike erinevuste väljaselgitamiseks jaotatakse õpilased paaridesse, kellest üks hakkab kasutama improvisatsiooni õppimisel kolmkölanootidel videotuge ja teine mitte. Paaridesse jaotamise põhimõte oli taseme võrdsus

õpetaja hinnangul, seetõttu on mõnes õpilaspäris ka erinevatesse muusikakooli klassidesse kuuluvaid, aga õpetajate hinnangul tasemelt võrdseid õpilasi.

Kuna kõigil õpetajatel ei õnnestunud uuringut etteantud aja jooksul läbi viia jäi valimi moodustanud õpetajate arvaks viis, kes kaasasid uuringusse kokku 24 õpilast, kellest pooled kasutasid improvisatsiooni õppimisel kolmkõlanootidel videotuge ja teised mitte.

Uuringus osalevad õpetajad on lõpetanud TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonna ja õpetavad Lõuna - Eesti muusikakoolides kitarri. Kõik õpetajad rakendavad oma õpetuses ka *pop-jazz* improvisatsiooni põhimõtteid. Uuringus osalenud õpilastest neli polnud üldse kokku puutunud improvisatsiooniga, ülejäänud mõningal määral olid, aga improvisatsiooni kolmkõlanootidel polnud varem käsitletud. Uuringus osales ka uurija oma õpilastega. Õpilaste nimed asendati pseudonüümidega.

Joonis 1. Uuringus osalenud õpetajad ja nende poolt kaasatud õpilased. Rohelise taustaga on videotuge kasutanud õpilaste pseudonüümid ja valge taustaga on videotuge mitte kasutanud õpilaste pseudonüümid.

2.2 Õppeprotsessi tutvustus

Kitarr on pill, millel ühte ja sama nooti võib mängida vähemalt neljast erinevast positsioonist (asukohast kitarris sõrmlaual). Seetõttu oli uurija oma pedagoogitöös tundnud vajadust materjali järele, mis aitaks kinnistada õpilastel tunnis läbivõetut. Video on selleks väga tõhus õppevahend, kuna õpilane saab järele vaadata, millisest positsioonist konkreetset kolmkõlanooti mängida tuleb.

Lisaväärtusena on õppevideos all servas kujutatud noodijoonestik, kus reaalselt on võimalik näha videos mängitavat nooti. Seega aitab videomaterjal seostada ka nootide asukohti kitarris ja noodijoonestikul.

Õppematerjal keskendub vasakule käele, kolmkõlanootide asukohtadele kitarrikaelal ja nende kasutamisele improviseerimisel. Parema käe heli tekitamise tehnikatele antud kursus tähelepanu ei pööra, eeldades, et õpilastel on tehnika algtasemel omandatud. Kasutada võib parema käega nii mediaatori tehnikat, kui sõrmetehnikat, oluline on, et see oleks samasugune videotoe ja videotoe õpilastel.

Käesoleva uurimuse aluseks olevas videomaterjalis on käsitletud F *blues*'i. *Blues*'i vormi pikkus on kaksteist takti. Õppematerjali eesmärgiks on, et õpilased suudaksid tajuda akordivahetust ja kasutada improviseerimisel vastava akordi kolmkõlanoote.

F *blues*'i järgnevus koosneb kolmest akordist (F,Bb,C), mis vahetuvad kindla seaduspärasuse alusel. Videomaterjali esimene pool keskendub kolme akordi kolmkõlanootide õppimisele nii ühe keele kaupa, horisontaalselt üle kitarrikaela, kui vertikaalselt kolme keele ja kolme erineva positsiooni kaupa. Õpetaja demonstreerib õpilasele F duuri kolmkõlanoote esmalt 1. keelel (metronoomi tempo 60, 2/4 taktimõõdus, 1/2 noodid). Õpilane jätab meelde nootide asukohad ja mängib järele. Tegevus kordub 2. ja 3. keelel asuvate kolmkõlanoootidega. Seejärel õpitakse eelpool kirjeldatud meetodil samad noodid positsiooni kaupa e. vertikaalselt (metronoomi tempo 60, 4/4 taktimõõdus, 1. ja 2. noot 1/4 vältusega ja 3. noot 1/2 vältusega). Järgmine etapp on kolme akordi kolmkõlanootide mängimine vastavalt F *blues*'i järgnevuse akordide vahetusele. Õpilasel on ees noot F *blues*'i järgnevusega, kus on takti kaupa kirjas akordimärgid. Õpetaja näitab ette, mängides F *blues*'i järgnevusele vastavate akordide noote (1. ja 2. noot 1/4 vältusega ja 3. noot 1/2 vältusega), kasutades saateks helifaili F *blues*'i põhjaga. (sama mis videoõppematerjalis). Seejärel esitab harjutust õpilane. Viimane etapp on improviseerimine F *blues*'i järgnevuse kolmkõlanoootidel. Saateks kasutada helifaili F *blues*'i põhjaga. Esialgu peaks õpetaja mõningaid

lihtsamaid fraase ette näitama. Kasutada võib ka õpetaja ja õpilase vahelduvat improviseerimist näiteks 2. takti kaupa.

Kaader õppevideost.

Õppeprotsess kestis kuus nädalat ning esmärgiks oli, et kursuse läbides õpilased teavad ja oskavad mängida F blues'i järgnevuse kolmkõlasid meloodiliselt e. üksteise järel, (F duuri kolmkõla, Bb duuri kolmkõla ja C duuri kolmkõla) kitarri 1. – 3. keelel ja improviseerivad neid noote kasutades. (Lisa 1)

Videoõppematerjali peatükkide jaotus:

1. F duuri kolmkõla pöörded ühe keele kaupa.
2. F duuri kolmkõla pöörded kolmel keelel.
3. Bb duuri kolmkõla pöörded ühe keele kaupa.
4. Bb duuri kolmkõla pöörded kolmel keelel.
5. C duuri kolmkõla pöörded ühe keele kaupa.
6. C duuri kolmkõla pöörded kolmel keelel.
7. F Bluesi akordide kolmkõlanoodid.
8. F Bluesi kolmkõlanootidel improviseerimise näide.
9. F Bluesi kolmkõlanootidel improviseerimise harjutamiseks mõeldud saatepartii. (lisa 1)

Õpetaja valitud võrdse tasemega õpilaspaaridest üks õpilane sai endale kodus kasutamiseks eelpoolnimetatud videoõppevahendi. Teisele õpilasele videomaterjali ei antud. Õpetaja pühendas kuue nädala jooksul, igal nädalal ühest tunnist viisteist minutit, et tutvustada õpilastele videos käsitletavaid teemasid. Lisaks iganädalasele viieteistkümnele minutile tutvustas õpetaja esimesel tunnil kümne minuti jooksul õpilasele, kes sai videoõppevahendi, selle kasutamist. Kui õpilane puudus, jätkati materjali käsitlemist järgmisel tunnil. Kõik uuringus osalenud õpilased said ka noodipabaerile kirjutatud *F blues* 'i järgnevuse, kus oli kirjas taktide kaupa akordide vahetus. Igaks nädalaks oli õpetajatel antud läbimiseks kindel teema, mis oli uuringu praktilise osa juhendis täpselt kirjeldatud (*Lisa 1*).

2.3. Andmete kogumine ja protseduur

Uuringu praktiline osa kestis kuus nädalat ja viidi läbi ajavahemikus 16.01.2012 – 26.03.2012. Ajavahemik on pikem kui kuus nädalat, kuna tuli ette ka puudumisi, mille võrra uuringu praktiline osa pikenes.

Selleks, et selgitada välja õpetajate tajutud videotoe kasutamise tulemuslikkust, koostasın küsimustiku (*Lisa 2*), mis täideti õpetajate poolt pärast uuringu praktilise osa lõppu.

Küsimused jagunesid kolme ossa:

1. Küsimused iga õpilase kohta, mis sisaldasid õpetaja hinnangut õppeprotsessi positiivsetele ja keerukatele aspektidele, samuti improvisatsiooni suhestumisele ning õpilase arengule antud uuringu vaatepunktist.
Küsimustes iga õpilase kohta sisaldus ka valikvastustega küsimuste plokk, kus õpetajal tuli vastata õpilase arengut puudutavatele väidetele *Likert* 'i 4-pallilise skaala alusel. Väidete juures tuli märkida kas see õpilase puhul “ei kehti”, “kehtib vähesel määral”, “kehtib võrdlemisi suurel määral” või “kehtib täiesti”.
2. Küsimus õpilaspaari kohta uuris kuivõrd videoõppematerjali kasutamine / mittekasutamine mõjutas improvisatsiooni õppimist õpetaja hinnangul.
3. Üldised küsimused puudutasid videoõppematerjali efektiivsust, selle eeliseid ja puudusi ning ettepanekuid ja kommentaare.

2.4. Andmeanalüüs

Uurimuses kasutati tavapärase sisuanalüüsi. Tavapärase sisuanalüüsi kasutatakse siis, kui soovetakse midagi kirjeldada ning kui huvipakkuva nähtuse kohta ei ole piisavalt teooriaid või uurimisandmeid (Laherand 2008).

Sisuanalüüsi käigus analüüsiti küsimustiku avatud vastustega küsimusi. Eesmärgiks oli tutvuda põhjalikult vastustega, eristada vastustest tähenduslikud osad ja koondada need ülevaatlikusse tabelisse, millest omakorda eraldati temaatiliselt kattuvad osad.

Näide: Õpetajate vastustes mitmel korral esinenud hinnangud videomaterjali kohta koondati tabelisse ning lisati juurde mainingute arv videotoega- ja videotoeta õpilaste kohta (*Lisa 3*).

Likert skaala küsimuste vastused koondati sagedustabelitesse.

3.TULEMUSED JA ARUTELU

Käesolevat magistritööd võib lugeda pilootuuringuks, kuna improvisatsiooni õpet kolmkõlanootidel, videotoe kontekstis, pole autorile teadaolevalt varem uuritud. Uuringus kasutatud õppematerjali töötas välja käesoleva töö autor.

Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada videotoe kasutamise tulemuslikkus improvisatsiooni algõppes kitarril uuringus osalenud õpetajate hinnangul.

Käesolevas peatükis antakse ülevaade küsimustiku vastustes üleskerkinud teemadest ning tehakse järeldused uurimisküsimustest lähtuvalt.

3.1 Küsimustiku tulemused

Järgnevalt antakse ülevaade õpetajate poolt antud küsimustiku vastustes esinevatest teemadest.

Õppetöö plaanipärasus

Enamasti toimus õppetöö õpetajate hinnangul plaanipäraselt. Neljal juhul esines õpilaste hulgas puudumisi (*Lisa 3.2*). Puudumiste arvu võrra pikenes nendel õpilastel uuringu praktiline osa, milles käsitletud teemad olid jaotatud kokku kuuele nädalale.

Iseseisev harjutamine ja motivatsioon

Iseseisva harjutamise osas oli õpetajate hinnangul positiivseid muutusi märgata videotoe õpilaste hulgas. Motivatsiooniga seotud teemasid mainisid õpetajad kahes küsimustiku vastuses ja puudutades neid mitmest aspektist. Motivatsiooniteemaliste küsimuste vastuste tabelist (*Tabel 1*) selgub, et videotoe õpilased harjutasid kodus õpetajate hinnangul rohkem, samas kui videotoe õpilaste harjutamises oli muutusi vähe. Eelnevale tuginedes võib arvata, et videomaterjal motiveeris õpilasi kodus antud teemaga rohkem tegelema.

Tabel 1 . Küsimustiku vastustes esinenud teemad videotoe kontekstis.

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Mis osutus õpiprotsessis positiivseks?		
<i>Huvi teema vastu</i>	2	1
<i>Materjal motiveeris harjutama</i>	1	0
Kuivõrd muutus õpilase iseseisev harjutamine õpiprotsessi käigus?		
<i>Õpilane harjutas rohkem</i>	6	1
<i>Motivatsiooni tõus</i>	0	1
<i>Õpilase iseseisev harjutamine ei muutunud</i>	2	6

Õpilaste improvisatsiooni õppimisse suhestumine õpetajate hinnangul

Sellel teemal antud õpetajate vastustes esines kõige sagedamini arvamus, et materjal omandati kiiresti. Seda vastust nimetati kuue videotoega ja kuue videotoeta õpilase puhul. Samuti jagunesid vastused võrdselt materjali lihtsuse ja peaaegu võrdselt materjali keerukuse osas. Materjali peeti lihtsaks kolme videotoega ja kolme videotoeta õpilase puhul ning keeruliseks kolme videotoega ja kahe videotoeta õpilase osas. Ühel korral toodi videotoeta õpilase puhul välja, et “nootide õppimine on lihtne, aga akordidena mängimine keeruline” (Lisa 3.1).

Kokkuvõtvalt saab seega öelda, et õpetajate hinnangule toetudes improvisatsiooni suhestumise koha pealt erinevustest videotoe kontekstis rääkida ei saa. Suhestumise all pidasid õpetajad eelkõige silmas materjali omandamise kiirust ja selle lihtsust/keerukust.

Õppeprotsessi keerukad ja positiivsed küljed õpetajate hinnangul

Vastused õppeprotsessi keerukatest aspektidest olid enamasti kitarr- ja improvisatsioonispetsiifiliste teemadega seotud.

Õpetajate hinnangul õppeprotsessis keeruliseks osutunud aspektid:

- *raskusi tekkis õigete nootide leidmisega kitarrikaelel*
- *fraasi kujundamine oli keeruline*
- *positsiooni vahetus*
- *ebamugav sõrmestus*
- *koos metronoomiga akordi võtmine*
- *F blues ei jäänud meelde*

Eelpoolnimetatud vastuseid esines nii videotoga, kui videoteta õpilaste hulgas. Erinevused kahe grupi vahel olid minimaalsed, erinedes enamasti ühe mainingu võrra (*Lisa 3.4*).

Õppeprotsessi positiivsete külgedega seoses esilekerkinud teemad võib jagada kaheks:

1. Kitarriga seotud teemad,
2. Üldise arengu ja motivatsiooniga seotud teemad.

Kitarriga seotud teemade alla liigituvad vastused:

- *kolmkõlanootidel mängimine ja nendel improviseerimine*
- *materjal hõlbustas nootide leidmist kitarrikaelal*
- *bluesi ja selle vormi õppimine*
- *liigendatud ja konkreetne lähenemine*

Üldise arengu ja motivatsiooniga seotud teemade alla liigituvad vastused:

- *mõtlemise ja analüüsi areng*
- *innovaatilisus*

- *huvi teema vastu*
- *materjal motiveeris harjutama*
- *õpilane sai tunnis õpitu kodus üle vaadata*

Vastused jagunesid videotoe ja videotoeta õpilaste vahel üldiselt võrdselt. Videotoega õpilaste puhul nimetati veidi enam seda, et materjal hõlbustas nootide leidmist, õpilane sai tunnis õpitu kodus üle vaadata ja materjal motiveeris harjutama (*Lisa 3.3*).

Video, kui meenutusvahend

Video, kui hea meenutusvahendi olulisust on nimetatud enim õpilaspäire käsitlevas küsimuses, mida toetasid ka üldiste küsimuste plokis antud õpetajate vastused. Tabelis 2 on näha küsimuse vastused ja mainingute arv.

Tabel 2. Küsimustiku vastustes esinenud teemad ja mainingute arv.

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv
Kirjelda õpilaspäiri näitel kuivõrd videoõppematerjali kasutamine / mittekasutamine mõjutas improvisatsiooni õppimist. Kas materjali omandamises esines erinevusi? Kas materjali omandamises esines sarnasusi?	7
<i>Video on hea meenutusvahend</i>	
Kirjelda antud kogemuse põhjal kuidas hindad videoõppematerjali kasutamise efektiivsust kitarriõppes ?	2
Hea meenutusvahend ja kasulik nootide õppimiseks <i>kitarrikaelal</i>	
Mis on videoõppematerjali kasutamise eelised ja puudused?	2
<i>Nimetatakse eelisena seda, et videomaterjal on kättesaadav kogu aeg ning arusaadav ja selge</i>	

Lisaks eelpoolkirjeldatule toetab video, kui hea meenusvahendi olulisust ka vastus küsimusele “*mis osutus õpiprotsessis positiivseks?*”, kus mainiti ühel korral videotoea õpilase kohta, et “*õpilane saab õpitu kodus üle vaadata*” (Lisa 3.3).

Selle teema kokkuvõtteks võib öelda, et videoõppevahendi näol on õpetajate hinnangul tegu hea meenusvahendiga, mis aitab õpilase arengule kaasa, kuna võimaldab tunnis käsitletud materjali kodus üle vaadata.

Kolmkõlanootidel improviseerimise erinevate elementide võrdlus videotoe kontekstis

Kolmkõlanootidel improviseerimise erinevate elementide võrdlemiseks täitsid õpetajad küsimustiku valikvastustega osa. Õpetajad vastasid 4-pallilisel *Likert*’i skaala alusel (1 – “*ei kehti*”, 2 – “*kehtib vähesel määral*”, 3 – “*kehtib võrdlemisi suurel määral*”, 4 – “*kehtib täiesti*”), mil määral antud väide õpilase kohta kehtib. Tulemused koondati sagedustabelitesse. (Lisa 3)

Olulist statistilis erinevust tulemused ei anna, tabelites 3 ja 4, on märgata mõned edasist uurimist vajavad markerid, mis näivad viitavat videotoea õpilaste veidi parematele tulemustele.

Tabel 3. Küsimustiku valikvastustega väide “Õpilane improviseerib positsiooni piires”

	Õpilane improviseerib positsiooni piires.			Total
	2	3	4	
Videotoega 1	2	3	7	12
/ videotoea 2	1	7	4	12
Total	3	10	11	24

Tabel 4. Küsimustiku valikvastustega väide “Positsiooni vahetus valmistab õpilasele raskusi”

	1.7.3 Positsiooni vahetus valmistab õpilasele raskusi.				Total
	1	2	3	4	
Videotoega 1	5	2	5	0	12
/ videotoea 2	3	3	3	3	12
Total	8	5	8	3	24

Nootide leidmist kitarrikaelal nimetati mitmes küsimustiku avatud vastuses (*Lisa 3*).

Küsimustes iga õpilase kohta nimetati antud teemat küsimustes:

1. Mis osutus õpiprotsessis keeruliseks? - *Raskusi tekkis õigete nootide leidmisega kitarrikaelel.*
2. Kuivõrd muutus õpilase tehniline tase õpiprotsessi käigus? - *Paranes kolmkõlanootide tundmine kogu kitarrikaela ulatuses.*
3. Kirjelda antud kogemuse põhjal kuidas hindad videoõppematerjali kasutamise efektiivsust kitarriõppes? - *Kasulik nootide õppimiseks kitarrikaelal.*

Esimese küsimuse vastust mainiti kolme videotoe ja nelja videotoeta õpilase kohta. Teise küsimuse vastust nimetati kahe videotoe ja ühe videotoeta õpilase kohta. Kolmandas küsimuses andsid eelpool kirjeldatud vastuse kaks õpetajat.

Ka nootide leidmises on vahe videotoe ja videotoeta õpilaste võrdluses minimaalne, mida kinnitab ka valikvastustega küsimuste plokis esitatud väide “*Õpilane suudab leida õigeid noote*”, kus vastuse “*kehtib täiesti*” ja “*kehtib võrdlemisi suurel määral*” anti kokku 12. videotoe ja 10. videotoeta õpilase kohta. “*Kehtib vähesel määral*” hinnang anti õpetajate poolt kahele videotuge mittekasutanud õpilasele (*Lisa 3.10*).

Õpetajate tajutud positiivsed aspektid, olenemata videotoe kasutamisest või mittekasutamisest

Selge ja konkreetne lähenemine

Selget ja konkreetset lähenemist nimetati õpetajate poolt neljas küsimustiku vastuses:

1. Kuivõrd muutus õpilase iseseisev harjutamine õpiprotsessi käigus? - *Konkreetsete juhiste ja ülesande tõttu paranes kodune töö.*
2. Kuivõrd muutus õpilase tehniline tase õpiprotsessi käigus? - *Õpilast aitas selge ja konkreetne lähenemine.*
3. Mis osutus õpiprotsessis positiivseks? - *Liigendatud ja konkreetne lähenemine.*

4. Mis on videoõppematerjali kasutamise eelised ja puudused? - Nimetatakse eelisena seda, et videomaterjal on kättesaadav kogu aeg ning *arusaadav ja selge*.

Uurimuse praktiline osa oli üles ehitatud peatükkide kaupa, konkreetsete juhistega igaks tunniks. Vastustest võib üldistada, et mistahes koduste tööde andmisel tuleks jälgida selgeid ja konkreetseid juhiseid, mis aitavad õpilasel mõista harjutuse olemust ja sisu, mis omakorda on aluseks parematele õpitulemustele.

Mõtlemise ja analüüsi areng.

Mõtlemise ja analüüsi arengut on toodud välja kahe küsimuse vastustes:

1. Kuivõrd muutus õpilase tehniline tase õpiprotsessi käigus? - *Toimus areng õpilase mõtlemises.*
2. Mis osutus õpiprotsessis positiivseks? - *Mõtlemise ja analüüsi areng*

Blues'is on edukalt võimalik improviseerida laadipõhiselt. Õpitakse selgeks *blues*'i laad, mis sobib kogu *blues*'i vormi harmooniaga. Kolmkõlanootidel improviseerimisel tuleb jälgida harmoonia vahetumist ja kasutada just selle akordi kolmkõlanoote, mis harmoonias kõlab. See sunnib pidevalt mõtlema kolmkõlanootide peale ja harmooniamuutusele kiiresti reageerima. Videotoe kasutamisel on võimalik jälgida reaajas liikuvat noodipilti, mis aitab visuaalselt harmooniamuutuse tajumisele kaasa, muus osas videotoe kasutamises ja mittekasutamises erinevust ei ole. Mõtlemise ja analüüsi arengut soodustab pigem kolmkõlanootidepõhine lähenemine.

Uued elemendid improvisatsiooniõppes.

Materjalis esinenud uusi elemente nimetati kahes küsimuse vastuses:

1. Mis osutus õpiprotsessis positiivseks? – *Innovaatilisus.*
2. Kuivõrd muutus õpilase iseseisev harjutamine õpiprotsessi käigus? – *Kodusesse töösse lisandus uusi elemente.*

Uute elementide lisandumist ja innovaativsus on nimetatud ilmselt seepärast, et sellist kolmkõladel improviseerimist algõppes pole varem palju praktiseeritud. Esimesi katsetusi improvisatsiooni vallas tehakse laadipõhiselt, aga mõne aja pärast võiks lisanduda ka kolmkõlanootidel improvisatsioon, mis annab võimalusi ja kõlavärve juurde. Samuti aitab see kaasa eelpool nimetatud harmoonia vahetuse tajumisele.

Kommentaariid / soovitusid uuringus kasutatud videoõppematerjali arendamiseks.

Soovituste ja kommentaaride küsimuse vastustes toodi välja mitmeid kasulikke nõuandeid õppematerjali edasiarendamiseks.

Soovitati kasutada ka teisi helistikke, mis on igati õigustatud. Ideaalis tuleks käsitleda kõiki 12 helistikku.

Lisaks eelnevale pakkusid õpetajad välja *“anda õpilasele materjal kätte peatükkide kaupa”* ja *“teha õppematerjal netipõhiseks”*. Neid kahte ideed saaks edukalt ühendada, näiteks laadida videomaterjal peatükkide kaupa internetti ja anda õpilasele kodus harjutamiseks internetiaadress, millelt saab vaadata ainult konkreetsetes tунnis läbitud materjali.

Soovitati *“lisada saatepõhjale meloodia / teema”*, mis kindlasti rikastaks videoõppematerjali ja annaks ühe elemendi juurde, mida tунnis käsitleda.

Ühel juhul pöörati tähelepanu nädissoolo mängustiilile, mis võib olla õpilasel raskesti tajutav. Küsimus on nootide ajastatuses (*timing*). See arutelu liigitub muusikalise maitse temaatika alla ja nõuaks veel ekspertarvamusi, et kindel seisukoht võtta.

3.2 Järeldused

Kokkuvõtteks võib uuringu järeldused jagada kolmeks:

1. Improvisatsiooniõpe videotoe kontekstis.
2. Õppematerjalis kasutatud lähenemisest improvisatsioonile tingitud aspektid.
3. Õpetajate soovitusid videoõppematerjali arendamiseks.

Improvisatsiooniõpe videotoe kontekstis

Õpetajate vastustes esines tihti video, kui hea meenutusvahendi esiletoomine. See on kahtlemata üheks oluliseks positiivseks küljeks videotoe kasutamise juures. Võimalus kodus tunnis läbivõetud teema olulisemad aspektid üle vaadata, aitab kindlasti õpilase kiiremale arengule kaasa.

Küsimustiku vastustest selgus, et õpetajate hinnangul harjutasid videotuge omanud õpilased kodus mõnevõrra rohkem, kui videotuge mitteomanud õpilased. Videoõppematerjalide kasutamise ja õpimotivatsiooni seosed, on teema, mis väärib kindlasti eraldi uurimist.

Õpetajate valikvastustega küsimuste tulemused olulist statistilis erinevust videotuge kasutanud ja mittekasutanud õpilaste vahel ei näita. On mõned edasist uurimist vajavad markerid, mis näivad viitavat videotoe õpilaste mõnevõrra parematele tulemustele. Edaspidistes uuringutes peaks rohkem läbi mõtlema õpilaspaaridesse jaotamise põhimõtted, mis tagaksid võimalikult võrdsete paaride tekke.

Õppematerjalis kasutatud lähenemisest improvisatsioonile tingitud aspektid

Õpetajate vastustes mainiti mitmel korral mõtlemise ja analüüsi arengut. Kuna harmoonia muutub ja improvisatsioonis kasutatakse antud juhul kolmkõlanoote, peab õpilane aktiivselt mõtlema kolmkõlanootidele ja regeerime harmoonia muutusele, mis tõenäoliselt aitab kaasa mõtlemise ja analüüsi arengule.

Improvisatsiooni algõppes on enamasti kasutatud laadipõhist lähenemist, ilmselt seetõttu on mitmed õpetajad nimetanud head vaheldust ja uute elementide lisandumist, mida pakub kolmkõlanootidel improvisatsioon.

Selget ja konkreetset lähenemist on mainitud samuti mitmes vastuses, millest järeldub, et mistahes teemade läbimisel, peaksid õpilasele antavad ülesanded olema õpilasele arusaadavad ja selged.

Õpetajate soovitusel videoõppematerjali arendamiseks

Õpetajate hinnangule tuginedes tuleks õppematerjali viia sisse järgmised täiendused:

- Laiendada õppematerjal ka teistesse helistikesse
- Lisada näidissoolole ka meloodia
- Teha videoõppematerjal internetipõhiseks, mis võimaldab anda materjali õpilasele peatükkide kaupa, vastavalt tunnis läbivõetud teemale.

KOKKUVÕTE

Käesoleva pilootuuringu eesmärgiks oli välja selgitada, mil määral mõjutas videoõppematerjali kasutamine kolmkõlanootidel improviseerimise õppimise tulemuslikkust õpetajate hinnangul ning saada tagasisidet uuringu autori poolt välja töötatud ja uuringus kasutatud videoõppematerjali kohta.

Uuringus osales viis kitarriopetajat, kes kaasasid kokku kakskümmend neli õpilast, kellest pooled kasutasid improvisatsiooni õppimisel kolmkõlanootidel videotuge ja teised mitte.

Uuringu praktiline osa kestis kuus nädalat, mille käigus pidid õpetajad läbima juhendis kirjeldatud viisil etteantud teemad (*Lisa 1*). Praktilise osa lõppedes täitsid õpetajad küsimustiku, mida asuti interpreteerima sisuanalüüsi käigus.

Uuringu tulemustes leidis kinnitust video, kui hea meenutusvahendi olulisus, samuti olid videotuge kasutanud õpilased motiveeritumad, kodus harjutati õpetajate hinnangul rohkem. Ka kolmkõlanootidel improviseerimisega seotud elemendid olid videotuge kasutanud õpilastel, õpetajate hinnangul mõnevõrra paremad, kuid kaugeleulatuvaid järeldusi siin teha ei saa, kuna valikvastustega küsimused statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenu ja avatud küsimuste vastuste põhjal olid erinevused sageli minimaalsed. Selles osas oleks autori arvaes vajalik suurema valimiga mahukam uuring, näiteks eksperiment, mis hõlmaks ka õpilaste algtaseme kindlaksmääramist. See aitaks kaasa võrdsete õpilaspaaride moodustumisele ja annaks täpsema uuringutulemuse.

Kolmkõlanootidel improviseerimisel *blues*'i vormis ilmnenu õpetajate vastustest mitmed tajutud positiivsed mõjud õpilastele, olenemata videotoe kasutamisest või mittekasutamisest. Nendeks olid: *mõtlemise ja analüüsi areng, uute elementide lisandumine improvisatsiooniõppesse ning selge ja konkreetne lähenemine.*

Kokkuvõtteks võib öelda, et käesoleva pilootuuringu tulemused annavad kindlustunde temaatikaga edasi tegeleda, autor võtab õpetajate antud soovitusi õppematerjali arendamise puhul arvesse.

KASUTATUD MATERJAL

- Anderson, A., Ellis, A.** 2005. *Desktop video-assisted music teaching and learning: New opportunities for design and delivery*. British Journal of Educational Technology, vol. 36, no. 5,
- Burgess, J. and Green, J.** 2009. *YouTube*. Cambridge: Polity Press.
- Cary, E.** 1994. *Meanwhile it's violins on video – violinist Pinchas Zuckerman uses videoconferencing technique to instruct his Manhattan School of Music students while he is on world tour*.
- Choi, H. J., & Johnson S. D.** 2005. *The Effect of Context-Based Õppevideo Instruction on Learning and Motivation in Online Courses*. The American Journal of Distance Education. https://pantherfile.uwm.edu/simonec/public/Motivation%20retention%20articles/Articles/choi_johnson.pdf (05.04.2014)
- Duckworth, W.** 2003. *Cathedral and The Cathedral Band*. Tokyo: Ed. Tomoko and Haruyuki.
- Jenkins, H.** 2006. *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*.
- Kruse N.B., Veblen K.K.** 2012. *Music teaching and learning online: Considering youtube instructional videos*, Journal of Music, Technology & Education Vol. 5, Nr. 1.
- Laherand, M-L.** 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*, OÜ Infotrükk
- Lancaster, H.** 2007. *"Music from another room: Real-time delivery of instrumental teaching", in Music in Australian Tertiary Institutions: Issues for the 21st Century*. Brisbane: Griffith University Press.
- Lauristin, M.** *Õpilased ja õpetajad info- ja teadmusühiskonnas*. http://www.ekk.edu.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=104593/opilased_ja_opetajad_info_ja_teadmusuhiskonnas_Lauristin_logoga.ppt (25.03.2014)
- Leijen, Ä. Lam, I., Wildschut, L., Simons, P.R.J., Admiraal, W.** 2009. *Streaming video to enhance students' reflection in dance education*. Computers & Education, vol. 52, no. 1.
- Lemberg, M.** 2007. *Innovatsiooni juhtimine haridusasutuses*. Tallinn: Eesti Tuleviku-uuringute Instituut. <http://www.tallinn.ee/est/g5356s35176> (27.02.2014)
- Leppik, P.** 1992. *Nägemismälust, näitlikustamisest ja tehnovahenditest tundides*, Eesti Õppekirjanduse Keskus.
- McLaughli, J.** 2004. *This is the Way I Do It*. [DVD]. Mediastarz Monaco

- Mäe, M.** 2011. *Grupiõppe metoodilised alused ja nende rakendamise võimalused flöödi algõppes*. [Magistritöö] TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. Viljandi.
- Prei, E.** 2013. *IKT vahendite kasutus aktiivsus Eesti üldhariduskoolides*. Tiigrihüppe Sihtasutus http://www.tiigrihype.ee/sites/default/files/tekstifailid/Sihtgrupi_kysitus_2012_2.pdf (26.02.2104)
- Põhikooli riiklik õppekava* 2011. Riigi Teataja, 1.
- Rudolph, T. and Frankel, J.** 2009. *YouTube in Music Education*. New York: Hal Leonard Books.
- Scofield, J.** 1983. *On Improvisation*. [DVD]. DCI Music Video
- Scofield, J.** 1993. *Jazz-Funk Guitar*. [DVD]. DCI Music Video.
- Sillamaa, V.** 2012. *Improvisatsiooni rakendamine rütmimuusika hariduses*. [Magistritöö]. Tallinn: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Interpretatsioonipedagoogika Instituut.
- Thompson, P. M.** 2007. *The influence of popular culture and entertainment media on adult education, New Directions for Adult and Continuing Education*.
- Õunapuu, L.** 2008. *Teadustöö meetodid kultuuri- ja haridussfääris*. [loengukonspekt]. Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia <http://moodle.kultuur.edu.ee/moodle184> (25.11.2013)
- Õunapuu, L.** 2012. *Valimid kvantitatiivsetes ja kvalitatiivsetes uurimustes*. Tartu Ülikool <https://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/27764/index.html> (27.02.2014)

LISAD

Lisa 1. Juhend õpetajatele

UURINGU PRAKTIILISE OSA LÄBIVIIMINE

1. Eesmärk

Eesmärgiks on, et kursuse läbides õpilased teavad ja oskavad mängida F *blues*'i järgnevuse kolmkõlasid meloodiliselt, (F duuri kolmkõla, Bb duuri kolmkõla ja C duuri kolmkõla) kitarri 1. – 3. keelel ja improviseerivad neid noote kasutades.

2. Õppematerjal

Õppematerjal keskendub vasakule käele, kolmkõlanootide asukohtadele kitarrikaelal ja nende kasutamisele improviseerimisel. Parema käe heli tekitamise tehnikatele antud kursus tähelepanu ei pööra, eeldades, et õpilastel on tehnika algtasemel omandatud. Kasutada võib parema käega nii mediaatori tehnikat, kui sõrmehnikat, oluline on, et see oleks samasugune videotööga ja videotööta õpilastel.

3. Õppematerjali kasutamine

Õpetaja peab valima võrdse tasemega õpilaste paare, kellest üks õpilane kasutab lisaks kontakttunnile ka videoõppematerjali, teine õpilane videoõppematerjali ei kasuta. Õpetaja pühendab 6. nädala jooksul, igal nädalal ühest tunnist 15 minutit, et tutvustada õpilastele videos käsitletavaid teemasid. Lisaks iganädalasele 15. minutile tutvustab õpetaja esimesel tunnil 10. minuti jooksul õpilasele, kes sai videoõppevahendi, selle kasutamist. (Esimesel tunnil videotööga õpilasel materjaliga tegelemise aeg 10+15 minutit).

Esimesel nädalal on teemaks F duuri kolmkõlanoodid ja nende asukohad kitarrikaelal 1. – 3. keelel. Õpetaja demonstreerib õpilasele F duuri kolmkõlanoote esmalt 1. keelel (metronoomi tempo 60, 2/4 taktimõõdus ½ noodid). Õpilane jätab meelde nootide asukohad ja mängib järele.

Tegevus kordub 2. ja 3. keelel asuvate kolmkõlanootidega. Seejärel õpitakse eelpool kirjeldatud meetodil samad noodid positsiooni kaupa e. vertikaalselt (metronoomi tempo 60, 4/4 taktimõõdus 1. ja 2. noot $\frac{1}{4}$ vältusega ja 3. noot $\frac{1}{2}$ vältusega). Koduseks ülesandeks on materjali kordamine ja kinnistamine.

2. nädalal õpetatakse Bb duuri kolmkõlanootide ja 3. nädalal C duuri kolmkõlanootide samamoodi nagu esimesel nädalal.

4. nädalal asetatakse õpitud kolmkõlanootid *blues'i* vormi. Õpilasel on ees noot F *blues'i* järgnevusega, kus on takti kaupa kirjas akordimärgid. Õpetaja näitab ette, mängides F *blues'i* järgnevusele vastavate akordide noote (1. ja 2. noot $\frac{1}{4}$ vältusega ja 3. noot $\frac{1}{2}$ vältusega), kasutades saateks helifaili F *blues'i* põhjaga. (sama mis videoõppematerjalis). Seejärel teeb sama asja õpilane. Koduseks ülesandeks on õpitu kinnistamine.

5. ja 6. nädalal harjutatakse kõike eelnevat teadmist ära kasutades improviseerimist kolmkõlanootidel. Juhtida tähelepanu "*swingimisele*" improviseerimisel. Saateks kasutada helifaili F *blues'i* põhjaga. Esialgu peaks õpetaja mõningaid lihtsamaid fraase ette näitama. Kasutada võib ka õpetaja ja õpilase vahelduvat improviseerimist näiteks 2. takti kaupa. Koduseks ülesandeks on harjutada kolmkõlanootidel improviseerimist vastavalt F *blues'i* järgnevusele.

Ajakava:

Esimesel nädalal läbitakse F duuri kolmkõlanootide asukohad nii keele kaupa (horisontaalselt), kui ka positsiooni kaupa (vertikaalselt). (1. ja 2. peatükk videoõppe DVD-l)

Teisel nädalal läbitakse Bb duuri kolmkõlanootide asukohad nii keele kaupa (horisontaalselt), kui ka positsiooni kaupa (vertikaalselt). (3. ja 4. peatükk videoõppe DVD-l)

Kolmandal nädalal läbitakse C duuri kolmkõlanootide asukohad nii keele kaupa (horisontaalselt), kui ka positsiooni kaupa (vertikaalselt). (5. ja 6. peatükk videoõppe DVD-l)

Neljandal nädalal harjutatakse kolmkõlanootide mängimist vastavalt F *blues'i* järgnevusele. (7. peatükk videoõppe DVD-l)

Viiendal ja kuuendal nädalal tegeletakse improviseerimisega kolmkõlanootidel, vastavalt F *blues'i* järgnevusele. (8. peatükk näide ja 9. peatükk saade ning näide noodipildis videoõppe DVD-l)

Lõpetuseks

Valitud kahest võrdse tasemega õpilastest kasutab ainult üks õpilane kodus harjutamiseks videotuge DVD näol. Kontakttunnis toimub õpe täpselt samamoodi nii videotoeaga, kui ka videotoeata õpilasel videomaterjali mitte kasutades (va. esimene tund 10 minutit).

Juhul kui õpilane puudub, pikeneb uuringu praktilin osa puudunud tundide võrra (Kokku peab olema 6 tundi kuuel nädalal).

Õpilase kodune harjutusaeg antud teema käsitlemiseks peaks olema nädalas minimaalselt 30 minutit.

Õpetajalt oodatakse, et ta teeks nii videotoeaga kui videotoeata õpilas(t)e arengu kohta iga nädal märkmeid. Need märkmed on väga olulised järelküsimumstiku täitmisel.

Õppevideosid saab vaadata DVD mängijaga või arvutis mõne videoesitus programmiga. Vabavarana on võimalik alla laadida näiteks “VLC media player” <http://www.videolan.org/vlc/>. (Plaadi käivitamiseks valida programmis Fail’i rippmenüüst “Ava plaat”).

Lisa 2. Küsimustik

Head kitarriõpetajad! Palun Teil täita järgnev küsimustik uuringus osalenud õpilaste kohta. Küsimustiku esimeses pooles palun vastata iga uuringus osalenud õpilase kohta eraldi, küsimustiku keskosas on küsimus õpilaspaaride kohta ja lõpus üldised küsimused. Tänan Teid koostöö eest !

I KÜSIMUSED IGA ÕPILASE KOHTA

Õpilane.....

1.1 Kuidas konkreetne õpilane improvisatsiooni õppimisse suhestus?

1.2 Kas õppimine toimus plaanipäraselt?

1.3 Mis osutus õpiprotsessis positiivseks?

1.4 Mis osutus õpiprotsessis keeruliseks?

1.5 Kuivõrd muutus õpilase tehniline tase õpiprotsessi käigus?

1.6 Kuivõrd muutus õpilase iseseisev harjutamine õpiprotsessi käigus?

1.7 Palun märkige alljärgnevate väidete puhul ristikesega ära, millisel määral need õpiprotsessi lõppedes, vaadeldava õpilase kohta kehtivad:
(1=ei kehti; 2=kehtib vähesel määral; 3=kehtib võrdlemisi suurel määral; 4=kehtib täiesti)

1.7.1 Õpilane improviseerib vabalt F blues'i järgnevuse kolmkõlanootidel 1. – 3. keelel üle kogu kitarrikaela.

Ei kehti 1 2 3 4 kehtib täiesti

1.7.2 Õpilane improviseerib positsiooni piires, aga positsiooni vahetus valmistab raskusi.

Ei kehti 1 2 3 4 *kehtib täiesti*

1.7.3 Õpilane suudab leida õigeid noote, aga fraasi moodustamine valmistab raskusi.

Ei kehti 1 2 3 4 *kehtib täiesti*

1.7.4 Õpilane ei leia kitarrikaelal F *blues*'i järgnevuse kolmkõlanoote.

Ei kehti 1 2 3 4 *kehtib täiesti*

II KÜSIMUS ÕPILASPAARIDE KOHTA

2.1 Kirjelda iga õpilaspaari näitel kuivõrd videoõppematerjali kasutamine / mittekasutamine mõjutas improvisatsiooni õppimist. Kas materjali omandamises esines erinevusi? Kas materjali omandamises esines sarnasusi?

Õpilaspaar.....

Õpilaspaar.....

Õpilaspaar.....

Õpilaspaar.....

III ÜLDISED KÜSIMUSED

3.1 Kirjelda antud kogemuse põhjal kuidas hindad videoõppematerjali kasutamise efektiivsust kitarriõppes ?

3.2 Mis on videoõppematerjali kasutamise eelised ja puudused?

3.3 Kas Teil on kommentaare või soovitusi konkreetse videoõppematerjali arendamiseks?

Lisa 3. Küsimustiku vastuste koondtabelid

Lisa 3.1 Kuidas õpilane improvisatsiooni õppimisse suhestus?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Materjal omandati enamasti kiiresti	6	6
Materjali peeti lihtsaks	3	3
Materjali peeti keeruliseks	3	2
Nootide õppimine lihtne, aga akordidena mängimine keeruline	0	1

Lisa 3.2 Kas õppimine toimus plaanipäraselt?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Jah	11	9
Esines puudumisi, mille võrra pikenes uuringu praktiline osa.	1	3

Lisa 3.3 Mis osutus õpiprotsessis positiivseks?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Bluesi ja selle vormi õppimine	3	4
Kolmkõlanootidel mängimine ja nendel improviseerimine	2	4
Mõtlemise ja analüüsi areng	2	2
Materjal hõlbustas nootide leidmist	2	1

kitarrikaelal		
Innovaatilisus	1	1
Liigendatud ja konkreetne lähenemine	1	2
Huvi teema vastu	2	1
Materjal motiveeris harjutama	1	0
Õpilane sai tunnis õpitu kodus üle vaadata	1	0

Lisa 3.4 Mis osutus õpiprotsessis keeruliseks?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Raskusi tekkis õigete nootide leidmisega kitarrikaelal	3	4
Ei olnud midagi keerulist	2	3
Fraasi kujundamine oli keeruline	3	1
Keeruliseks osutus vähene harjutamine	2	1
Laiskus	1	2
Positsiooni vahetus	2	1
Ebamugav sõrmestus	0	1
Koos metronoomiga akordi võtmist	0	1
F blues ei jäänud meelde	0	1

Lisa 3.5 Kuivõrd muutus õpilase tehniline tase õpiprotsessi käigus?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Tehniline tase läks paremaks	4	5
Tehniline tase ei muutunud	3	4
Toimus areng õpilase mõtlemises	4	2
Paranes kolmkõlanootide tundmine	2	1

kogu kitarrikaela ulatuses		
Akordivõtmise oskuse paranemine	2	0
Rütmitunnetuse ja metronoomiga kokkumängu paranemine	0	2
Õpilast aitas selge ja konkreetne lähenemine	1	0

Lisa 3.6 Kuivõrd muutus õpilase iseseisev harjutamine õpiprotsessi käigus?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv videotoega õpilaste kohta	Mainingute arv videotoeta õpilaste kohta
Õpilase iseseisev harjutamine ei muutunud	2	6
Õpilane harjutas rohkem	6	1
Kodusesse töösse lisandus uusi elemente (kolmkõla)	2	1
Ei oska öelda, samas arvati, et veidi paranes ja materjalist saadi hea ülevaade	2	0
Konkreetsete juhiste ja ülesande tõttu paranes kodune töö	1	1
Motivatsiooni tõus	0	1
Harjutas, kui kohal käis	0	1

Valikvastustega küsimused.

4-palliline Likert'i skaalal: 1 – “ei kehti”, 2 – “kehtib vähesel määral”, 3 – “kehtib võrdlemisi suurel määral”, 4 – “kehtib täiesti”.

Lisa 3.7 Videotoega / videotoeta * 1.7.1 Õpilane improviseerib vabalt F blues'i järgnevuse kolmkõlanootidel 1.-3. keelel üle kogu kitarrikaela.

		1.7.1 Õpilane improviseerib vabalt F blues'i järgnevuse kolmkõlanootidel 1.-3. keelel üle kogu kitarrikaela.				Total
		1	2	3	4	
Videotoega	1	2	3	5	2	12
/ videotoeta	2	2	3	6	1	12
Total		4	6	11	3	24

Lisa 3.8 Videotoega / videotoeta * 1.7.2 Õpilane improviseerib positsiooni piires.

		1.7.2 Õpilane improviseerib positsiooni piires.			Total
		2	3	4	
Videotoega	1	2	3	7	12
/ videotoeta	2	1	7	4	12
Total		3	10	11	24

Lisa 3.9 Videotoega / videotoeta * 1.7.3 Positsiooni vahetus valmistab õpilasele raskusi.

		1.7.3 Positsiooni vahetus valmistab õpilasele raskusi.				Total
		1	2	3	4	
Videotoega	1	5	2	5	0	12
/ videotoeta	2	3	3	3	3	12
Total		8	5	8	3	24

Lisa 3.10 Videotoega / videotoeta * 1.7.4 Õpilane suudab leida õigeld noote.

		1.7.4 Õpilane suudab leida õigeld noote.			Total
		2	3	4	
Videotoega	1	0	8	4	12
/ videotoeta	2	2	5	5	12
Total		2	13	9	24

Lisa 3.11 Videotoega / videotoeta * 1.7.5 Fraasi moodustamine valmistab õpilasele raskusi
Crosstabulation

	1.7.5 Fraasi moodustamine valmistab õpilasele raskusi				Total
	1	2	3	4	
Videotoega 1	3	2	6	1	12
/ videotoeta 2	3	0	5	4	12
Total	6	2	11	5	24

Lisa 3.12 Videotoega / videotoeta * 1.7.6 Õpilane ei leia kitarrikaelal F blues'i järgnevuse kolmkõlanoote.

	1.7.6 Õpilane ei leia kitarrikaelal F blues'i järgnevuse kolmkõlanoote.				Total
	1	2	3	4	
Videotoega 1	9	2	1	0	12
/ videotoeta 2	9	2	0	1	12
Total	18	4	1	1	24

Küsimus õpilaspaaari kohta.

Lisa 3.13 Kirjelda õpilaspaaari näitel kuivõrd videoõppematerjali kasutamine / mittekasutamine mõjutas improvisatsiooni õppimist. Kas materjali omandamises esines erinevusi? Kas materjali omandamises esines sarnasusi?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv
Video on hea meenutusvahend	7
Erinevusi video omamise või mitteomamise vahel polnud	4
Videotoega õpilasel olid tulemused paremad	4
Videotoeta õpilasel olid tulemused paremad	1
Videotoega õpilasel olid küll noodid paremini meeles, aga kui videotoeta õpilasel noodid tunnis meelde tuletati, õnnestus tal improviseerimine paremini	1

Üldised küsimused.

Lisa 3.14 Kirjelda antud kogemuse põhjal kuidas hindad videoõppematerjali kasutamisea efektiivsust kitarriõppes ?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv
Videomaterjali efektiivsust hinnatakse kõrgelt	3
Hea meenutusvahend ja kasulik nootide õppimiseks kitarrikaelal	2
Head vaheldus	1
Tegemist ei ole kõige olulisema abivahendiga kitarriõppes	1

Lisa 3.15 Mis on videoõppematerjali kasutamise eelised ja puudused?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv
Materjali puudusi ei osata välja tuua	3
Nimetatakse eelisena seda, et videomaterjal on kättesaadav kogu aeg ning arusaadav ja selge	2
Eelisena nimetatakse videomaterjali kasulikkust	1
Kogu materjal korraga õpilasele andmine on liiga mahukas, õpilane ei keskendu ühele asjale	1

Lisa 3.16 Kas Teil on kommentaare või soovitusi konkreetse videoõppematerjali arendamiseks?

Õpetajate vastustes esinenud teemad	Mainingute arv
Kasutada ka teisi helistikke	2
Anda õpilasele materjal kätte peatükkide kaupa	2
Teha õppematerjal netipõhiseks	2
Soovitus lisada saatepõhjale meloodia / teema	1
Soovitusi ja kommentaare pole	1
Videomaterjali näodissoolo mängustiili on õpilasel raske tajuda	1

SUMMARY

The aim of this research was to find out how much is learning the triadic improvisation influenced by using videos in the learning process and to collect feedback of the didactic video materials used on the research.

The research tries to answer two questions:

1. What is the teachers opinion on the didactic video materials for learning the triadic improvisation?
2. Is the students' improvement in ability to improvise with triads influenced by using videos?

Five guitar teachers and their 24 students were involved in the six-week research. The students were divided into two groups. The students in the first group used didactic video materials in the learning process of the triadic improvisation while the students of the second group did not. After six weeks the teachers were asked to fill in a questionnaire to describe their students progress.

Results

- Video helps to memorize things better.
- Students who used videos were more motivated and practiced more at home.
- No statistically important differences were found between two groups of students in ability to improvise with triads.

Using the triadic improvisation in learning with or without the videos gave following positive extra results: improved students' ability to think and analyse; this method added new elements and gave concrete approach to the learning the improvisation.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Jan Viileberg (31.01.1975)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose "Videotoe kasutamise tulemuslikkus improvisatsiooni algõppes kitarril", mille juhendateks on vanemteadur Äli Leijen, Ph.D ja lektor Tuulike Kivestu, MA.
 - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 7.04.2014